

راهنمای تدریس در کلاس‌های چند پایه

سید حشمت الله مرتضوی زاده

سرشناسه	مرتضوی زاده، سیدحسین الله، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور	راهنمای تدریس در کلاسهای چندپایه / سیدحسین الله مرتضوی زاده.
مشخصات نشر	تهران: عابد، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	۲۲۶ ص.
شابک	978-964-364-974-6
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
موضوع	تدریس چند پایه
موضوع	آموزش ابتدایی
موضوع	کلاسداری
رده بندی کنگره	۱۳۸۹ ۱۰۲۹L B : ۴/م
رده بندی دیویی	۲۵/۳۷۱
شماره کتابشناسی ملی	۲۲۴۷۲۲۲

راهنمای تدریس در کلاسهای چندپایه

سید حسین الله مرتضوی زاده

ناشر: عابد

ویرایش ادبی: مریم الهی زاده و سید برزو جمالیان

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: پرتو

نوبت چاپ: چاپ اول - ۱۳۹۰

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۰۰۰ تومان

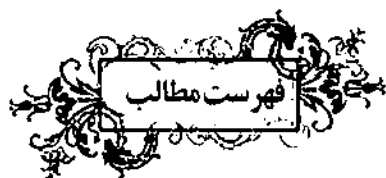
مرکز پژوهش

انتشارات عابد: تهران، خیابان کارگر شمالی، نرسیده به
بلوار کشاورز، خیابان لدر، پلاک ۴، واحد ۱.

تلفن: ۶۶۵۶۷۶۲۶ - ۶۶۵۶۷۶۲۷

انتشارات عابد

۹	مقدمه
۱۳	فصل اول: کلاس‌های چندپایه
۱۳	تعریف کلاس چندپایه
۱۴	تاریخچه‌ی کلاس‌های چندپایه
۱۷	محاسن کلاس‌های چندپایه
۲۰	مشکلات کلاس‌های چندپایه
۳۰	دلایل تشکیل کلاس‌های چندپایه
۳۱	ویژگی‌های معلمان کلاس‌های چندپایه
۳۷	فصل دوم: روش‌های تدریس در کلاس درس چندپایه
۳۷	روش همیاری
۳۹	روش کتاب‌خوانی
۴۰	مراحل روش کتاب‌خوانی
۴۱	روش بازگویی
۴۱	مراحل اجرایی روش بازگویی
۴۲	نقشه مفهومی

مراحل نقشه مفهومی.....	۴۵
محاسن نقشه مفهومی.....	۴۸
معایب نقشه مفهومی.....	۴۹
روش پروژه.....	۴۹
مراحل اجرایی روش پروژه.....	۵۰
روش هم‌شاگردی (هم‌آموزی).....	۵۱
راهنمایی برای هم‌شاگردی (هم‌آموزی).....	۵۳
الف) محاسن روش هم‌شاگردی (هم‌آموزی).....	۵۳
ب) محدودیت‌های روش هم‌شاگردی (هم‌آموزی).....	۵۵
روش پرسش و پاسخ.....	۵۵
مراحل اجرایی روش پرسش و پاسخ.....	۵۶
روش ایفای نقش.....	۵۸
روش نمایشی.....	۶۱
آموزش متقابل.....	۶۲
مراحل اجرایی آموزش متقابل.....	۶۳
روش گردش علمی.....	۶۵
مراحل اجرایی روش گردش علمی.....	۶۶
روش اعضای تیم.....	۶۹
مراحل روش اعضای تیم.....	۷۰
روش بارش مغزی.....	۷۳
مراحل اجرایی بارش مغزی.....	۷۵
فصل سوم: مدیریت کلاس درس چندپایه.....	۷۹
شیوه‌های مدیریت کلاس درس چندپایه.....	۷۹
آماده نمودن و توجیه والدین.....	۷۹

۸۰	شناخت دانش‌آموزان
۸۳	ایجاد فضای اخلاقی در مدرسه و کلاس درس
۸۴	سازمان‌دهی کلاس درس
۹۱	روش انفرادی (محوری)
۹۱	روش گروهی
۹۵	روش ترکیبی (فردی - گروهی)
۹۸	گروه‌بندی دانش‌آموزان در کلاس‌های چندپایه
۱۰۲	مشکلات گروه‌بندی دانش‌آموزان در کلاس‌های چندپایه
۱۰۵	نکات مورد توجه در انجام کارهای گروهی
۱۰۷	نقش معلم در اجرای فعالیت‌های گروهی
۱۰۹	تعیین قوانین کلاسی
۱۱۰	روش‌های تغییر رفتار
۱۱۲	فرصت‌های منحصر به فرد
۱۱۳	تقسیم کار بین دانش‌آموزان
۱۱۳	انجام هم‌زمان کارهای اداری و آموزشی
۱۱۴	طراحی و اجرای طرح درس
۱۱۵	استفاده از خلیفه یا معلم‌یار
۱۱۵	مدیریت کلاس درس بدون حضور معلم
۱۱۶	مشارکت اولیا و سایر اعضای جامعه محلی
۱۲۱	فصل چهارم: مواد و وسایل آموزشی
۱۲۱	تخته یا تابلو
۱۲۵	استفاده از گوشی موبایل
۱۲۶	بسته‌های آموزشی
۱۲۷	استفاده از تصاویر

نوار آموزشی.....	۱۲۸
راهنمایی برای تولید مواد آموزشی « معلم - ساخته ».....	۱۲۸
مراحل استفاده از مواد و وسایل آموزشی.....	۱۳۰
فصل پنجم: برنامه هفتگی در کلاس‌های چندپایه	۱۴۶
تعریف برنامه هفتگی	۱۴۲
نکات مورد توجه در تهیه برنامه هفتگی	۱۴۲
رویکرد تلفیقی	۱۴۹
محاسن رویکرد تلفیقی	۱۵۰
نکات مورد توجه در رویکرد تلفیق محتوا.....	۱۵۱
فصل ششم: طرح درس در کلاس‌های چندپایه	۱۶۱
طرح درس	۱۵۶
طرح درس سالانه	۱۵۸
طرح درس روزانه	۱۵۹
مراحل طرح درس روزانه در کلاس‌های چندپایه	۱۵۹
نکات لازم در تهیه طرح درس ویژه کلاس‌های چندپایه.....	۱۶۸
فصل هفتم: تکلیف در کلاس‌های چندپایه	۱۸۶
تعریف تکلیف	۱۸۶
انواع تکلیف از نظر هدف	۱۸۳
انواع تکلیف از نظر شیوه ارائه	۱۸۷
طراحی یک تکلیف درسی	۱۸۸
منابع تحقیق در کلاس‌های چندپایه	۱۸۹
عوامل مؤثر بر ارزش‌یابی تکلیف در کلاس‌های چندپایه	۱۹۱
روش‌های ارزش‌یابی تکلیف در کلاس‌های چندپایه	۱۹۳

فصل هشتم: ارزشیابی در کلاس های چندپایه.....	۲۰۷
انواع ارزشیابی در تدریس.....	۱۹۸
مشاهده.....	۲۰۲
پوشه ی کار.....	۲۰۳
آزمون های عملکردی.....	۲۰۴
خودسنجی و هم کلاس سنجی.....	۲۰۷
فهرست وارمی.....	۲۱۰
استفاده از جملات ناقص.....	۲۱۳
توصیف کامل عملکرد.....	۲۱۴
ارزشیابی گروهی.....	۲۱۴
نکات مورد توجه در ارزشیابی گروهی.....	۲۱۵
روش های دیگر ارزشیابی در کلاس های چندپایه.....	۲۱۸
منابع.....	۲۲۲

مقدمه

تدریس چند پایه یکی دیگر از اشکال آموزشی است که می‌تواند نیاز بسیاری از کشورهای مختلف دنیا را در جهت بهبود و توسعه فرآیند یادگیری و محو بی‌سوادی و دست‌یابی به آموزش و پرورش همگانی برآورده سازد. چرا که در بسیاری از مناطق دورافتاده و حاشیه‌ی شهرها و حتی در درون برخی از شهرها مدارس با تعداد اندکی دانش‌آموز وجود دارد که اگر در آن نواحی به آموزش آن‌ها پرداخته نشود، آنان یا ترک تحصیل می‌کنند و یا همراه با خانواده خود به مناطق پرجمعیت مهاجرت می‌کنند. لزوم توجه به این مدارس و زیر پوشش قرار دادن کودکان واجب‌التعلیم از اهداف و برنامه‌های آموزشی کشورهای مختلف است. با توجه به مطالعات انجام شده معلمانی در این مدارس به تدریس و آموزش مشغول می‌شوند که اغلب تازه‌کار و فاقد تجربه

هستند و هیچ‌گونه آموزشی در این زمینه کسب نکرده‌اند.

نگارنده با احساس نیاز به وجود کتابی جامع و کاربردی برای این معلمان تلاش نمود تا با مطالعات مستمر و جستجو در شبکه جهانی اینترنت، برگزاری کارگاه‌های متعددی در استان‌های فارس، کهگیلویه و بویراحمد و چهارمحال بختیاری و همچنین تدریس در مراکز تربیت معلم و هم‌اندیشی با معلمان کلاس‌های چند پایه، مطالبی را که اکنون پیش روی شما قرار دارد، آماده کند.

می‌توان شناخت موارد زیر را از اهداف این کتاب برشمرد:

۱- کلاس‌های چند پایه، محاسن، مشکلات و دلایل تشکیل آن‌ها

۲- روش‌های تدریس در کلاس‌های چند پایه

۳- مدیریت کلاس درس چند پایه

۴- تهیه و تولید مواد و وسایل آموزشی

۵- چگونگی تهیه برنامه درسی (هفتگی) در کلاس‌های چند پایه

۶- چگونگی تهیه و تنظیم طرح درس ویژه کلاس‌های چند پایه

۷- چگونگی بررسی و ارزش‌یابی تکلیف در این کلاس‌ها

۸- فرآیند ارزش‌یابی در کلاس‌های چند پایه.

در راستای هدف‌های کلی فوق، برای هر یک از فصل‌های کتاب، هدف‌های دیگری نوشته شده است که انتظار می‌رود با یادگیری و شناخت این هدف‌ها تحقق هدف‌های کلی امکان‌پذیر شود. این کتاب شامل هشت فصل است. در فصل نخست کلیاتی درباره کلاس‌های چند پایه بیان می‌گردد. در فصل دوم روش‌های تدریس در کلاس‌های چند پایه بررسی می‌شود. سعی بر این است

که در این فصل روش‌هایی توضیح داده شود که در این کلاس‌ها کاربرد مؤثری داشته باشند. در فصل سوم با مدیریت کلاس‌های درس چند پایه آشنا می‌شوید. در فصل چهارم با مواد و وسایل آموزشی، چگونگی تهیه و تولید آن‌ها و همچنین مراحل استفاده از مواد و وسایل آموزشی آشنا می‌شوید. فصل پنجم به چگونگی تهیه برنامه ویژه کلاس‌های چند پایه اختصاص دارد. فصل ششم شامل، مراحل تهیه و تنظیم طرح درس روزانه در کلاس‌های چند پایه می‌باشد. فصل هفتم، تکلیف و انواع آن، چگونگی طراحی تکلیف و منابع جمع‌آوری اطلاعات و همچنین چگونگی ارزش‌یابی تکلیف در کلاس‌های چند پایه را در بر می‌گیرد. فصل هشتم درباره اهمیت ارزش‌یابی و انواع آن و روش‌های ارزش‌یابی در کلاس‌های چند پایه است. ویژگی اصلی این کتاب جامعیت، سادگی، کاربردی و عملیاتی بودن مطالب آن است که در کارگاه‌های مختلف با راهنمایان آموزشی و معلمان کلاس‌های چند پایه مورد بحث و بررسی قرار گرفتند. نکته مهم‌تر این‌که این مطالب، مورد توجه و تأیید آن‌ها قرار گرفته است. از تمامی همکاران و صاحب‌نظران ارجمند تقاضا می‌شود با همکاری و ارائه راهنمایی و پیشنهادهای اصلاحی خود به آدرس ایمیل tamarkozm@yahoo.com مؤلف را در چاپ‌های بعدی یاری نمایند. در این جا، برخود لازم می‌دانم از معلمان راهنما و معلمان کلاس‌های چند پایه استان‌های فارس، کهگیلویه و بویراحمد، چهارمحال بختیاری، دانشجویان مراکز تربیت معلم یاسوج و کلیه همکارانی که در بهبود این اثر این‌جانب را یاری داده‌اند، سپاس‌گزاری نمایم. به‌ویژه از دوستان گرامیم حسن نادعلی پور پلکی و عادل ظفری‌نژاد به پاس مطالعه پیش‌نویس اولیه کتاب و ارائه پیشنهادهای سازنده و دکتر محمد حسینی^۱ به خاطر ارائه

۱. عضو هیات علمی مؤسسه پژوهشی برنامه‌ریزی درسی و نوآوری آموزشی

پیش‌نهادهای سودمند در بحث ارزشیابی و همچنین همکاران ارجمندم مریم الهی زاده و سید برزو جمالیان‌زاده^۱، به خاطر ویرایش ادبی کتاب تشکر و قدردانی می‌نمایم.

www.ketab.ir